

Henrik Skovgaard Nielsen, Flemming Schmidt, Nils Arne Sørensen, Niels Kayser Nielsen, *Verdens Historie 3. Fra 1945 til 1990*, København: Gjellerup & Gad, 1990, 272 s., kr. 188,00.

Sidste bind af »Alle tiders Historie« vil være hele verdens historie, ikke kun international politik mellem stormagterne under den kolde krig. SOM forordet siger om tiden efter 1945: »De tre verdener blev én verden på en måde, som aldrig tidligere var set.« Den internationale sammenhæng vises »gennem dens konsekvenser i hver af de tre verdener.« – »Udviklingen inden for økonomi, politik, livsformer og forestillingsverdener (udgør) de røde tråde, der går gennem denne bogs fortolkning af verdens historie.«

Denne ambitiøse plan er bredere end de to konkurrenters – Friisbergs *En verden i forandring* og Hemmersam med flere *Verden i Konflikt* – der lægger vægten på efterkrigstidens internationale politik. Teksten søger at leve op til den brede plan, hvilket medfører en del ret overfladiske emneoversigter uden diskussion af flere forklaringer, fordi »det hele« skal med på 235 sider. Samt 23 siders opslag med tekst og fotos om supplerende emner til diskussion: Fra Spioner, Popkunst og The Beatles til Greenpeace's »Den sidste hval«, som halefinnefotoet manipulerende råber ud!

Disse lækre opslag indikerer, at livsformer og kultur kun delvist er røde tråde i teksten, hvor nye familieformer og forbrugerisme mv. nævnes. Kultur- og mentalitetshistorien har stadig trange kår. Og dens »internationale sammenhæng« kan kun findes i opslag om mad, musik og sport

De politiske og de korte økonomiske oversigter har en traditionel stoffordeling: 1/5 til Sovjetimperiet og Østeuropa, 1/5 til den 3. verden, 1/5 til den kolde krigs start efter Jalta og Potsdam, Tyskland og Mellemøstkrige. Og resten om Vestens fremgang og problemer, fra »The American Way« til »Et splittet USA« med Reaganomics. Så trods forordets internationale balance mellem de tre verdener tynger Vesten og især USA klart vægtskålen ned. Det kan både skyldes vor og gymnasiets etnocentrisme – og en realistisk fortolkning af efterkrigstidens dominerende center, politisk, økonomisk og kulturelt. For bogen medtager Østeuropas »Farvel til kommunismen« og »Krise og opløsningstendenser i Sovjet« frem til 1990. Så den globale sammenhæng (ud fra systeminterne årsager) bliver ret så ensidig i Vestens favør. Den kolde krigs faste bipolaritet fylder lidet. Socialismen var stram politik og planøkonomi uden alternativ livsform. Selv Maos Kulturrevolution blegner under kritikken og maoismens ideologi er kun antydnet, hvilket vanskeliggør forståelse af ungdomsoprøret, der får plads side 115-121.

Niels Kayser Nielsen beskriver afkolonisering, frigørelse og brændpunkter i den tredje verden gennem eksempler som Indien, Congo, Kina og Brasilien for at vise ligheder og forskellig afhængighed af Vesten. Vietnamkrigen fremstilles med FNL som befrielseshelte, som om Nordvietnams (og Sovjets) militærstyrke ikke gik offensivt sydpå. Kommunismens sejr i Kina har ifølge Nielsen »elimineret de periodiske sultkatastrofer og skaffet mad til alle« (s.158).

Forordet har ret i, at samfundshistorikeren må »vælge, skelne og prioritere ud fra denne kolossale informationsmængde.« Derfor beklageligt, at bogen mangler

Henrik Skovgaard Nielsen, Flemming Schmidt, Nils Arne Sørensen, Niels Kayser Nielsen, *Verdens Historie 3. Fra 1945 til 1990*, København: Gjellerup & Gad, 1990, 272 s., kr. 188,00.

Sidste bind af »Alle tiders Historie« vil være hele verdens historie, ikke kun international politik mellem stormagterne under den kolde krig. SOM forordet siger om tiden efter 1945: »De tre verdener blev én verden på en måde, som aldrig tidligere var set.« Den internationale sammenhæng vises »gennem dens konsekvenser i hver af de tre verdener.« – »Udviklingen inden for økonomi, politik, livsformer og forestillingsverdener (udgør) de røde tråde, der går gennem denne bogs fortolkning af verdens historie.«

Denne ambitiøse plan er bredere end de to konkurrenters – Friisbergs *En verden i forandring* og Hemmersams med flere *Verden i Konflikt* – der lægger vægten på efterkrigstidens internationale politik. Teksten søger at leve op til den brede plan, hvilket medfører en del ret overfladiske emneoversigter uden diskussion af flere forklaringer, fordi »det hele« skal med på 235 sider. Samt 23 siders opslag med tekst og fotos om supplerende emner til diskussion: Fra Spioner, Popkunst og The Beatles til Greenpeace's »Den sidste hval«, som halefinnefotoet manipulerende råber ud!

Disse lækre opslag indikerer, at livsformer og kultur kun delvist er røde tråde i teksten, hvor nye familieformer og forbrugerisme mv. nævnes. Kultur- og mentalitetshistorien har stadig trange kår. Og dens »internationale sammenhæng« kan kun findes i opslag om mad, musik og sport

De politiske og de korte økonomiske oversigter har en traditionel stoffordeling: 1/5 til Sovjetimperiet og Østeuropa, 1/5 til den 3. verden, 1/5 til den kolde krigs start efter Jalta og Potsdam, Tyskland og Mellemøstkrige. Og resten om Vestens fremgang og problemer, fra »The American Way« til »Et splittet USA« med Reaganomics. Så trods forordets internationale balance mellem de tre verdener tynger Vesten og især USA klart vægtskålen ned. Det kan både skyldes vor og gymnasiets etnocentrisme – og en realistisk fortolkning af efterkrigstidens dominerende center, politisk, økonomisk og kulturelt. For bogen medtager Østeuropas »Farvel til kommunismen« og »Krise og opløsningstendenser i Sovjet« frem til 1990. Så den globale sammenhæng (ud fra systeminterne årsager) bliver ret så ensidig i Vestens favør. Den kolde krigs faste bipolaritet fylder lidet. Socialismen var stram politik og planøkonomi uden alternativ livsform. Selv Maos Kulturrevolution blegner under kritikken og maoismens ideologi er kun antydnet, hvilket vanskeliggør forståelse af ungdomsoprøret, der får plads side 115-121.

Niels Kayser Nielsen beskriver afkolonisering, frigørelse og brændpunkter i den tredje verden gennem eksempler som Indien, Congo, Kina og Brasilien for at vise ligheder og forskellig afhængighed af Vesten. Vietnamkrigen fremstilles med FNL som befrielseshelte, som om Nordvietnams (og Sovjets) militærstyrke ikke gik offensivt sydpå. Kommunismens sejr i Kina har ifølge Nielsen »elimineret de periodiske sultkatastrofer og skaffet mad til alle« (s.158).

Forordet har ret i, at samfundshistorikeren må »vælge, skelne og prioritere ud fra denne kolossale informationsmængde.« Derfor beklageligt, at bogen mangler

noter og litteraturliste, når den gentager sådanne synspunkter, der var populære blandt Det nye Venstres intellektuelle. Henrik Skovgaard Nielsen skriver klart om de fire Mellemøstkrige og med sympati for taberne: palæstinenserne. Nils Arne Sørensen har forfattet de øvrige afsnit på 145 sider op til »Vor Tid« (1980-90), hvor hver forfatter indestår for ét af de fire kapitler, der derfor står ret så isolerede, men giver klare rids af Vestens ny-konservatisme under Reagan og Thatcher, Østeuropas revolutioner mv. Inden Flemming Schmidt fint perspektiverer politisk-kulturelle tendenser »På vej mod år 2000: Kontinuitet og brud.« Bogen er udstyret med gode billedtekster, økonomiske tabeller, kort, tidstavle opdelt i de fire »røde tråde« og register. Alt meget smukt trykt og skrevet i klart flydende sprog med et begrænset antal fejl i tekst og årstal.

Bogen kan derfor anbefales som en indbydende første introduktion til hele efterkrigsperioden, med vægten på de politiske og økonomiske tendenser i den vestlige verden og hovedtræk af den kolde krig op til jerntæppets fald. Men jeg ville gerne have forfatterne til i et teori-afsnit at formulere den *fortolkning* af samtidshistorien, de så rigtigt skriver, at også læseren må gøre sig klar. Teksten indrager så mange politiske, økonomiske, sociale og ideologiske forklaringsfaktorer »for bedre at forstå den verden, vi alle lever i« (s.10), at læseren vanskeligt kan se, om de fire forfattere er enige om én teoretisk fortolkningsramme – udover at de politiske aktører handler i national interesse på basis af økonomisk-tekniske ressourcer og inden for ideologisk acceptable rammer. Sammenhængen mellem stormagternes uden- og indenrigspolitik fremstår således uklart.

Arne Larsen
Århus Fællesseminarium

David W. Pearce and R. Kerry Turner, *Economics of Natural Resources and the Environment*, London: Harvester Wheatsheaf, 1990, 378 s., \$ 22.95.

Et rimeligt kendskab til miljø- og ressourceøkonomiens grundbegreber og sammenhænge kan højne debatten om, hvor meget og med hvilke styringsinstrumenter miljøet skal forbedres, og hvorledes udnyttelsen af vore naturressourcer, for eksempel energi og fiskebestande bliver bæredygtig. En balanceret udnyttelse af vore miljø- og naturressourcer forudsætter en afvejning af ofte vanskeligt sammenlignelige forhold, for eksempel naturværdier over for produktion, drivhus-effektens betydning for fremtidige generationer over for forebyggelsesomkostningerne nu og i fremtiden og billig energi nu over for knaphedsbetinget høje energipriser i fremtiden.

En læsning af Pearce og Turners bog kan give den grundlæggende forståelse for miljø- og ressourceøkonomi. Bogen er primært skrevet som introducerende lærebog, men vil også kunne anvendes af en bredere kreds, for eksempel administratorer med praktisk erfaring på miljø- og ressourceområdet og offentlige debattører inden for miljøområdet.